

ПРОГРАМА ЕКЗАМЕНУ
з навчальної дисципліни
«Історія музики»

Київський університет імені Бориса Грінченка
Кафедра музикознавства та музичної освіти
Програма екзамену з дисципліни «Історія музики»
Курс: II
Спеціальність: 025 Музичне мистецтво
Форма проведення: усна / письмова
Тривалість проведення: 4 годин (3 год. – відповіді на питання білетів, 1 год. – музична вікторина; розрахунок з нормативу: 0,33 години на студента)
Екзаменатори: Опанасюк О.П., проф. кафедри; Олексюк О.М., зав. кафедри
Максимальна кількість балів: 40. Зміст: 1) <i>усно</i> : два теоретичні питання – максимально <i>30 балів</i> (по 15 балів за кожне питання); 2) <i>письмово</i> : музична вікторина – максимально <i>10 балів</i> (по 1 балу на кожен з 10 запропонованих для визначення на слух фрагментів музичних творів).
36–40 балів за відмінне висвітлення змісту визначених питань; в сумі у вказаних двох питаннях допускаються 1–3 незначних помилок, а також 1 помилка у визначенні на слух фрагментів музичних творів. Студент демонструє високий рівень опанування дисципліною: дає правильну й лаконічну відповідь на питання; правильно аналізує драматургію визначених музичних творів; впізнає на слух фрагменти музичних творів.
31–35 балів за добре висвітлення змісту визначених питань; в сумі у вказаних двох питаннях допускаються 4–6 незначних помилок, а також 2–3 помилки у визначенні на слух фрагментів музичних творів. Студент демонструє добрий рівень опанування дисципліною: загалом дає правильну відповідь на питання; з незначними помилками аналізує драматургію визначених музичних творів; добре впізнає на слух фрагменти музичних творів.
25–30 балів за посереднє висвітлення змісту визначених питань; в сумі у вказаних двох питаннях допускаються 8–10 різної складності помилок, а також 4–5 помилок у визначенні на слух фрагментів музичних творів. Студент демонструє середній рівень опанування дисципліною: з помилками відповідає на питання; з помилками аналізує драматургію визначених музичних творів; посередньо впізнає на слух фрагменти музичних творів.
1–24 бали за низький рівень висвітлення змісту визначених питань; в сумі у вказаних двох позиціях допускаються більше 10 різної складності помилок, а також більше 6 помилок у визначенні на слух фрагментів музичних творів. Студент демонструє низький рівень опанування дисципліною: з грубими помилками відповідає чи не може дати відповідь на питання; з грубими помилками аналізує драматургію визначених музичних творів; незадовільно впізнає на слух фрагменти музичних творів (припускається багатьох грубих помилок).

Перелік допоміжних матеріалів:

1. Верещагіна О. Є., Холодкова Л. П. Історія української музики ХХ ст. Навчальний посібник для студентів музичних спеціальностей вищих навчальних закладів. Видання 2-ге, доповнене. Тернопіль : Астон, 2010. 280 с.
2. Дідич С. Історія західноєвропейської музики: навчальний посібник. Кіровоград : МОН України, 2005. 226 с.
3. Історія української музики. В 6 т. Т. 3: Кінець ХІХ – початок ХХ ст. / С. І. Грица, М. П. Загайкевич, А. П. Калениченко та ін. Київ : Наукова думка, 1990. – 424 с.
4. Історія української музики. В 6 т. Т. 4: 1917–1941 / М. В. Беляєва, Т. П. Булат, Ю. П. Булка та ін. Київ : Наукова думка, 1992. – 616 с.
5. Історія української музики. В 6 т. Т. 5: 1941–1958 / М. В. Беляєва, Т. П. Булат, М. М. Гордійчук, М. П. Загайкевич та інші. Київ : Наукова думка, 2004. – 504 с.
6. Історія української музики. В 7 т. Т. 1: Від найдавніших часів до середини ХІХ ст. 2-ге вид., перероблене, доповнене / О. В. Богданова, С. Й. Грица, Р. Д. Гусак, Є. В. Єфремов та ін. Київ : ІМФЕ, 2016. 440 с.
7. Каплієнко-Ілюк Ю. В. Історія світової музики: навчальний посібник. Чернівці : Місто, 2015. 240 с.
8. Корній Л. П., Сюта Б. О. Історія української музичної культури : підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ : НАМУ ім. П. І. Чайковського, 2011. 736 с. : іл.
9. Корній Л. П., Сюта Б. О. Українська музична культура. Погляд крізь віки. Київ : Музична Україна, 2014. 592 с.
10. Медриш І. Світова музична література: підручник. Випуск 2. Чернівці : Місто, 2020. 448 с.
11. Ортега-і-Гассет Х. Дегуманізація мистецтва // Всесвіт, 1992, № 3–4. С. 144–158.
12. Остапенко О. М. Світова музична література кінця ХІХ – першої половини ХХ століття. Навчальний посібник. Северодонецьк, 2012. 166 с.
13. Павлишин С. С. Музика двадцятого століття: Навчальний посібник. Львів : БаК, 2005. 232 с.
14. Фількевич Г. М. Всесвітня історія музики. Навчальний посібник. Київ : Стилос, 2006. 350 с.
15. Чернова І. В., Горман О. П. Зарубіжна музика: історія, стилі, напрями: Навчальний посібник. Львів : НАСВ, 2016. 246 с.

Додаткова література:

16. Епохи історії музики в окремих викладах: В 2 ч. / Переклад з німецької та редактор-упорядник Ю. Є. Семенов. Ч. 2. Бароко, Класика, Романтика, Нова музика. Одеса : Будівельник, 2004. 240 с.
17. Кияновська Л. О. Українська музична культура. Львів : Тріада плюс, 2008. 344 с.
18. Культурологія: підручник для студентів вищих навчальних закладів / колектив авторів; за редакцією А. Є. Конверського. Харків : Фоліо, 2013. 863 с.
19. Опанасюк О. П. Іntenціональність у просторі культури: мистецтвознавчий, культурологічний та філософський аспекти: монографія. 3-є видання, виправлене. Київ : Освіта України, 2020. 472 с.
20. Опанасюк О. П. Метаісторичні підвалини періодизації історії світової музичної культури // Path of Science. International Electronic Scientific Journal. 2017. Vol. 3, No 2. – С. 2.16–2.30.
21. Основи культурології: Навчальний посібник / За редакцією Л. О. Сандюк та Н. В. Щубелки. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 400 с.
22. Українська музична енциклопедія / Головний редактор Г. Скрипник, заступник головного редактора А. Калениченко, відповідальний секретар Г. Степанченко. Т. 1–6. Київ : ІМФЕ, 2006–2023.

Орієнтований перелік питань до іспиту

1. Творчі портрети Бедржіха Сметани, Антоніна Дворжака.
2. Бедржіх Сметана. Симфонічна поема «Влтава» (з циклу «Моя Батьківщина»). Опера «Продана наречена». Образно-ідейний зміст, трактування жанрів, особливості композиції творів.
3. Антонін Дворжак. Симфонія № 5 («З Нового світу»). Образно-ідейний зміст, трактування жанру, виразово-стильові аспекти музики, особливості композиції твору.
4. Характеристика творчості Едварда Гріга.
5. Едвард Гріг. Оркестрові сюїти «Пер Гюнт». Образний зміст, виразово-стильові аспекти й принципи програмності музики, будова сюїт. Сюїта № 1 (аналіз однієї з п'єс за вибором студентів: «Ранок», «Танець Анітри», «У печері гірського короля», «Пісня Сольвейг»).
6. Едвард Гріг. Концерт для фортепіано з оркестром, a-moll. Образний зміст, трактування жанру, виразово-стильові аспекти музики, композиція твору.
7. Українська пісня-романс ХІХ ст.: характерні ознаки та особливості розвитку жанру.
8. Творчий портрет Семена Гулака-Артемовського. Опера «Запорожець за Дунаєм»: трактування жанру, зміст, будова твору, характеристика оперних персонажів.
9. Українська камерно-інструментальна та симфонічна музика ХІХ ст.: жанри, їхні особливості та тенденції розвитку.
10. Характеристика творчості та риси музичного стилю Миколи Лисенка.
11. Українська народна пісня та формування у творчості Миколи Лисенка національної моделі українського романтичного музичного стилю.
12. Обробки народних пісень Миколи Лисенка в супроводі фортепіано, для хору a cappella: нове ставлення до фольклору, виразово-стильові аспекти музики, принципи обробок пісень; обробки народних пісень Лисенка – розвинені вокально-інструментальні твори.
13. Оперна творчість Миколи Лисенка; «Тарас Бульба» – вершина оперної творчості Лисенка: історія написання твору; редакції опери; зміст, будова опери; особливості характеристики головних персонажів; багатоплановий образ українського народу; образ Тараса Бульби; роль оркестру, драматургія опери.
14. Вокально-симфонічна творчість Миколи Лисенка. Кантата «Радуйся, ниво неполітая»: образно-ідейний зміст, трактування жанру, будова й драматургія твору.
15. Жанри камерно-вокальної музики у творчості Миколи Лисенка; їхній зміст, різновиди, трактування поетичного тексту та принципи його вираження у вокальній музиці. На основі творів: «Безмежнеє поле», «Гетьмани, гетьмани, як би то ви встали», «Коли настав чудовий май», «Минають дні», «Місяцю-князю», «Ой одна я, одна», «Ой чого ти почорніло», «Садок вишневий коло хати», «У неділю вранці рано», «Чого так поблідли троянди ясні» (аналіз трьох творів за вибором студента).
16. Особливості розвитку мистецтва в заключний – інтенціональний – період становлення Європейської культури (кінець ХІХ – початок ХХІ ст.).
17. Іntenції на пошук все нових засобів музичної виразовості та пролонгація традицій – основні напрями розвитку європейської художньої культури кінця ХІХ–ХХ ст., їхні філософсько-естетичні засади, тенденції, форми художніх експлікацій.
18. Характеристика основних змістових позицій трактату Хосе Ортеги-і-Гасета «Дегуманізація мистецтва».
19. Музичний авангард; Авангард-І («міжвоєнний – «1910-і – 1930-і роки»), Авангард-ІІ («післявоєнний» – 1940-і – 1960-і роки), Поставангард (1970–1990 роки).
20. Модернізм і постмодернізм в європейській музичній культурі кінця ХІХ–ХХ ст.
21. Характеристика основних стилів європейської музики кінця ХІХ–ХХ ст. (імпресіонізм, експресіонізм, символізм, неокласицизм, неофольклоризм, реалізм, неоромантизм).
22. Французька музична культура кінця ХІХ – початку ХХ ст.; музичний імпресіонізм, його виразові, стильові та формотворчі особливості.
23. Характеристика творчості та риси музичного стилю Клода Дебюссі.

24. Характеристика творчості та риси музичного стилю Мориса Равеля.
25. Симфонічна творчість Клода Дебюссі; «Післяполуденний відпочинок Фавна»: образний зміст, виразово-стильові особливості музики, композиція твору.
26. Клод Дебюссі. Симфонічний триптих «Ноктюрни»: образний зміст, принципи імпресіоністичного звукопису, композиція творів (аналіз п'єси «Хмари»).
27. Фортепіанна музика Клода Дебюссі; «Прелюдії» (№ 2, «Вітрила», № 8, «Дівчина з волоссям кольору льону», № 10, «Затонулий собор», № 22, «Канопа»); образний зміст, виразово-стильові особливості музики, принципи втілення програми в музику, імпресіоністична поетика Дебюссі (аналіз двох прелюдій за вибором студента).
28. Симфонічна творчість Мориса Равеля; «Болеро»: образний зміст, виразово-стильові особливості музики та композиції твору.
29. Морис Равель. Концерт для фортепіано з оркестром, G-dur: образний зміст, виразово-стильові особливості музики, композиція твору.
30. Фортепіанна музика Мориса Равеля; «Відображення» (№ 2, «Сумні птахи», № 3, «Човен посеред океану», № 5, «Долина дзвонів»): образний зміст, виразово-стильові особливості музики, принципи втілення програми в музику, імпресіоністична поетика Равеля (аналіз двох п'єс за вибором студентів).
31. Пізньоромантичні та експресіоністичні тенденції в творчості Ріхарда Штрауса і Густава Малера.
32. Характеристика творчості та риси музичного стилю Густава Малера.
33. Густав Малер. Вокально-симфонічний цикл «Пісні мандруючого підмайстра»: образний зміст, трактування вокалу, виразово-стильові особливості музики, драматургія циклу.
34. Принципи симфонічної концепції Густава Малера; Симфонія № 1; Симфонія № 5: образно-ідейний зміст, виразово-стильові особливості музики, архітектоніка симфоній (аналіз однієї симфонії за вибором студента).
35. Нововіденська школа; значення творчості Арнольда Шенберга, Альбана Берга, Антона Веберна для розвитку світової музичної культури ХХ ст.
36. Атональність, додекафонія, серія; принципи композиції з дванадцятьма тонами.
37. Арнольд Шенберг. Опера «Очікування»: образно-ідейний зміст, особливості музичної мови, композиція твору.
38. Альбан Берг. Опера «Воцек»: сюжет, образно-ідейний зміст, втілення в музиці стихії жаху, жорстокості, поєднання атональності з системою лейтмотивів, драматургія опери.
39. Бела Барток, Золтан Кодай – видатні представники угорської музичної культури кінця ХІХ–ХХ ст.
40. Бела Барток. «14 багателей», «Варварське алегро», «П'ятнадцять угорських селянських пісень» для фортепіано: образний зміст, виразово-стильові особливості музики, зв'язок з фольклором, фовістичні, експресіоністичні аспекти творів.

Музична вікторина

СМÉТАНА, Бедржіх.

Симфонічна поема «Влтава». Вступ. Головна партія (тема Влтави) – основні теми.

ДВОРЖАК, Антонін.

Симфонія № 5. Ч. 1. Вступ. Головна партія. Ч. 2. Вступ. Основна тема. Ч. 4. Вступ. Головна партія – основні теми частин.

«Слов'янські танці» – № 2, № 7, № 8 – основна тема.

ГРІГ, Едвард.

Концерт для фортепіано з оркестром, a-moll. Ч. 1. Вступ. Головна партія. Ч. 3. Вступ. Головна партія – основні теми.

Оркестрова сюїта «Пер Гюнт» № 1. П'єси «Ранок», «Танець Анітри», «У печері гірського короля» – основні теми творів.

ГУЛАК-АРТЕМОВСЬКИЙ, Семен.

«Запорожець за Дунаєм». 1-а дія. Пісня Карася «Ой щось дуже загулявся»; Романс Оксани «Місяцю ясний»; Дует Одарки і Карася «Відкіля це ти узявся» – основні теми.

ЛИСЕНКО, Микола.

Елегія для фортепіано, Opus 41, № 3 – основна тема.

Друга рапсодія для фортепіано (Думка-Шумка). – початок твору.

Солоспиви «Ой одна я, одна», «Садок вишневий»; романс «Безмежнеє поле»; романс-монолог «Гетьмани, гетьмани» – основні теми творів.

Опера «Тарас Бульба». Увертюра; Перша дія. Дума Кобзаря «Ой кряче ворон сизокрилий»;

Друга дія. Пісня Тараса «Гей, літа орел»; Друга дія. Речитатив Насті «Душа тремтить»;

Третя дія. Хор запорожців «Гей, не дивуйте, добрі люди» – основні теми;

Кантата «Радуйся, ниво непоплитая». Ч. 5. «Оживуть степи, озера» – початок твору;

Обробка української народної пісні «Верховино, ти світку наш» – перша й друга теми твору.

ДЕБЮССІ, Клод:

«Післяполуденний відпочинок Фавна» – основна тема твору;

«Ноктюрни»: Ч. I («Хмари») – основна тема твору;

Прелюдії для фортепіано: № 2 («Вітрила»), № 8 («Дівчина з волоссям кольору льону»), № 10 («Затонулий собор») – основні теми п'єс.

РАВЕЛЬ, Моріс:

«Болеро» – перша і друга теми твору;

Концерт для фортепіано з оркестром, G-dur: Ч. I, Ч. II – основні теми частин;

«Відображення» для фортепіано: № 2 («Сумні птахи»), № 3 («Човен посеред океану»), № 5 («Долина дзвонів») – основні теми п'єс.

МАЛЕР, Густав:

Симфонія № 1: Ч. I – вступ, головна партія;

Симфонія № 5: Ч. I – вступ, головна партія.

«Пісні мандруючого підмайстра»: Ч. I, Ч. II, Ч. III – основні теми частин.

ШЕНБЕРГ, Арнольд:

Моноопера «Очікування» – початок твору.

БАРТОК, Бела:

«14 багателей» для фортепіано: № 2, № 4, № 6 – основні теми п'єс;

«Варварське алегро» для фортепіано – початок твору.

«П'ятнадцять угорських селянських пісень»: № 1 – початок п'єси.

Екзаменатор _____ О. Опанасюк

Завідувач кафедри _____ О. Олексюк